

להצליח

בפועל ובתחביר

■ נטיות הפועל ומבנה המשפט ■

מהדורה חדשה

מאירה מעדיה

ת"ד 7533, רמת גן 52175

רח' רימלט 12/3 רמת גן 52281

טל: 03-5740833

פקס: 03-6741276

נייד: 050-5706941

דוא"ל: contact@succeedinhebrew.com

אינטרנט: www.succeedinhebrew.com

לפי תכנית הלימודים של משרד החינוך והתרבות
האגף לחינוך מבוגרים

הדפסה ראשונה: 2004
נדפס בישראל בשנת תש"ע 2009
Published in Israel 2009
By Meira Ma'adia

© כל הזכויות שמורות למחברת

מאירה מעדיה

ת"ד 7533, רמת גן 52175
רח' רימלט 12/3 רמת גן 52281
טל: 03-5740833
פקס: 03-6741276
נייד: 050-5706941

E-mail: contact@succeedinhebrew.com : דוא"ל

אינטרנט: www.succeedinhebrew.com Web:

מסת"ב: 978-965-7493-11-3 ISBN:

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, לתרגם, לאכסן במאגרי מידע,
לשדר או לקלוט בכל אמצעי אלקטרוני אופטי או מכני,
או אמצעי המחשה אחר כל חלק מהחומר שבספר.

תוכן העניינים

הקדמה

1.....חלק א' - הפועל

3..... מושגי יסוד

6..... שבעת הבניינים

פרק ראשון - שלב א'

8.....בניין פעל - שלמים (כתב, לכתוב)

10..... פ' הפועל גרונית (עבד, לעבוד)

12..... ע' הפועל גרונית (בחר, לבחור)

13..... ל' הפועל גרונית (פתח, לפתוח)

15..... הפועל "יכול"

16..... משקל קטל (גדל)

17..... הפועל "אכל" ועוד

18..... בינוני פעול (סגור)

20..... תרגילי סיכום

21.....בניין פעל בכל הגזרות

22..... גזרת ע"ו-ע"י (קם, לקום)

24..... גזרת ל"י/ל"י (קנה, לקנות)

26..... השורש "היה"

28..... גזרת ל"י (מצא, למצוא)

30..... גזרת פ"י (ישב, לשבת)

32..... גזרת פ"י (ישן, לישון)

33..... גזרת פ"י (נסע, לנסוע)

37..... תרגילי סיכום

38..... שם הפעולה

40.....בניין פיעל - שלמים (דיבר, לדבר)

43..... ע' הפועל גרונית (ניהל, לנהל)

46..... ל' הפועל גרונית (ביצע, לבצע)

48..... סיכום שמות הפעולה

49.....בניין הפעיל - שלמים (הפסיק, להפסיק)

52..... פ' הפועל גרונית (האמין, להאמין)

55..... ל' הפועל גרונית (הבטיח, להבטיח)

57..... שם הפעולה

- 58..... בניין התפעל - שלמים (התלבש, להתלבש)
- 60..... פ' הפועל ז', ס', ד', ש, ש (להשתמש)
- 63..... שם הפעולה (התקדמות, השתתפות)

פרק שני - שלב ב'

- 65..... בניין נפעל - שלמים (נכנס, להיכנס)
- 67..... פ' הפועל גרונית (נעדר, להיעדר)
- 69..... ע' הפועל גרונית (נשאר, להישאר)
- 71..... ל' הפועל גרונית (נשלח, להישלח)
- 74..... פעל - נפעל (בדק-נבדק)
- 77..... בינוני פעול - נפעל (סגור-נסגר)

- 78..... בניין פועל - שלמים (פוטר, מפוטר)
- 81..... ע' הפועל גרונית (נוהל, מנהל)
- 83..... פיעל - פועל (שילם, שולם)

- 86..... הבניינים פיעל פועל והתפעל (פיטר, פוטר, התפטר)

- 88..... בניין הופעל - שלמים (הוזמן, מוזמן)
- 91..... פ' הפועל גרונית (הועבר, מועבר)
- 94..... הפעיל - הופעל (הוזמן, הוזמן)
- 96..... פעל - הפעיל (צחק, הצחיק)

- 98..... פעלים מרובעים - פיעל פועל והתפעל
(פרסם, פורסם, התפרסם)
- 102..... פיעל - פועל (פרסם, פורסם)

פרק שלישי - שלב ג'

- 109..... הגזרות

- 109..... גזרת ל"ו/ל"ה
- 109..... פעל-נפעל (קנה, נקנה)
- 111..... פ' הפועל גרונית (עשה, נעשה)
- 113..... בניין פיעל (שינה, לשנות)
- 116..... בניין פועל (פונה, מפונה)
- 117..... פיעל - פועל (פינה, פונה)
- 119..... בניין התפעל (התראה, להתראות)
- 122..... בניין הפעיל (הפנה, להפנות)

- 123.....פ' הפועל גרונית (הראה, להראות)
 125.....בניין הופעל (הופנה, מופנה)
 126.....**הפעיל - הופעל** (הפנה, הופנה)

128.....גזרת ל"א

- 128.....**פעל-נפעל** (קרא, נקרא)
 130.....בניין פעל (מילא, למלא)
 132.....בניין פועל (דוכא, מדוכא)
 134.....בניין התפעל (התבטא, להתבטא)
 135.....בניין הפעיל (המציא, להמציא)
 137.....בניין הופעל (הוקפא, מוקפא)

142.....גזרת ע"ו-ע"י

- 142.....בניין פעל (קיים, לקיים)
 144.....בניין פועל (גויס, מגויס)
 147.....בניין הפעיל (הבין, להבין)
 149.....בניין הופעל (הובן, מובן)
 150.....**הפעיל - הופעל** (הבין, הובן)

154.....גזרת פ"נ וגזרת פי"צ

- 154.....בניין הפעיל (הכיר, להכיר, הציג, להציג)
 158.....בניין הופעל (הוכר, מוכר, הוצג, מוצג)

162.....גזרת פ"י

- 162.....בניין הפעיל (הוריד, להוריד)
 165.....בניין הופעל (הורד, מורד)
 166.....**הפעיל - הופעל** (הוריד, הורד)

168.....בניין נפעל

- 168.....גזרת פ"י (נולד, להיוולד)
 173.....גזרת פ"י (ניתן, להינתן)
 176.....גזרת ע"ו-ע"י (נדון, להידון)

179.....גזרת הכפולים - ע"ע

- 180.....בניין פעל (חגגתי, חגגתי, חגג)
 181.....בניין נפעל (נסב, להיסב, סבב)
 182.....בניין פעל (סובב, לסובב, סבב)
 185.....בניין פעל (שוחח, לשוחח, שיח)
 187.....פיעל-פועל (פוצץ, פוצץ, פוצץ)
 188.....בניין התפעל (הסתובב, להסתובב, סבב)
 190.....בניין התפעל (התכונן, להתכונן, כון)
 194.....בניין הפעיל (הגן, להגן, גנן)
 196.....**הפעיל - הופעל** (הגן, הוגן)

203	מושגי יסוד
204	משפטי זמן
210	משפטי סיבה
213	משפטי תוצאה
217	משפטי תכלית
221	משפטי ניגוד
223	משפטי השוואה - יתרון, הפלגה ודמיון
227	משפטי תנאי קיים (ריאלי)
229	משפטי תנאי בטל (לא ריאלי)
233	משפטי ויתור
235	מילות פירוט והסבר
236	מילות מידה
237	השימוש במילה "אלא"
239	תרגילי סיכום

הקדמה

הספר "להצליח בפועל ובתחביר" מיועד ל:

- * תלמידי רמת הביניים באולפנים (מתחילים).
- * תלמידים באולפני המשך (מתקדמים).
- * תלמידים באולפנים של עובדי המדינה ובקורסים של משרד העבודה.
- * סטודנטים עולים.
- * תלמידים בבתי הספר היסודיים ובחטיבת הביניים.

הספר מחולק לשני חלקים: החלק הראשון עוסק **בפועל**, והחלק השני עוסק **בתחביר** (מבנה המשפט).

I הפועל

* לימוד הפועל נעשה בצורה שיטתית על פי הסדר הבא:

1. הפעלים השלמים כבסיס ללימוד הגזרות.
2. הפעלים השלמים בעלי אותיות גרוניות (א, ה, ח, ע, ר).
3. הגזרות - בהשוואה לגזרת השלמים.

ביסוס הפעלים נעשה בעזרת תרגילים שונים ומגוונים, כגון: השלמת משפטים והפיכת הפועל בזמנים השונים ובגופים השונים.

* לימוד הפועל נעשה על-ידי הצגת הקשרים שבין הבניינים:

- (1) הקשר שבין בניינים פעילים לבניינים סבילים, **פעל (קל) - נפעל, פיעל - פועל, הפעיל - הופעל**.
- (2) הקשר בין הבניינים הכבדים: **פיעל, פועל והתפעל**.
- (3) הקשר בין בניין הפעיל (כבנין המציין גרימה) לבין **בניין פעל**.

תרגול הקשר בין הבניינים נעשה ע"י הפיכת הפועל מפעיל לסביל וההפך תוך הדגשה של שינוי מבנה המשפט.

הניקוד והכתיב בספר

- * הפעלים כתובים בניקוד מלא או בניקוד חלקי, או ללא ניקוד כלל - הכול לפי צורכי ההגייה ולנוחות התלמידים.
- * הפעלים כתובים על פי כללי הכתיב חסר הניקוד גם כאשר הם מנוקדים, וזאת לנוחות התלמידים - שכן אין מטרת הספר ללמד את חוקי הניקוד.

II תחביר (מבנה המשפט)

לימוד התחביר נועד להכרת מבנה המשפט ולהכרת הקשרים הסמנטיים - לוגיים שבו.

לימוד התחביר נעשה בצורה שיטתית ומדורגת:

קודם לימוד משפטים פשוטים ואחר-כך לימוד משפטים מורכבים ומחוברים. קודם לימוד מילות קישור ראשוניות, כמו **בגלל** (במשפט פשוט) **מפני ש**, **כי**, (במשפט מורכב) ואחר-כך לימוד מילות קישור נדירות יותר, כמו **"מפאת"** **"עקב"** **"מחמת"** (במשפט פשוט) ו**"מאחר ש"**, **"כיוון ש"** (במשפט מורכב).

חילקתי את המשפטים על פי סוגיהם השונים: משפטי זמן, משפטי סיבה, משפטי תכלית וכו'.

בכל פרק הפרדתי בין משפטים פשוטים לבין משפטים מורכבים או מחוברים, כך שהמורה יוכל לבחור את יחידת הלימוד על פי רמת הכיתה ועל פי צורכי התלמידים.

התרגילים בספר הם שונים ומגוונים: השלמת משפטים, השלמת מילות קישור, הפיכת משפטים מפעיל לסביל וההפך וכתובת משפטים שלמים.

ולבסוף, תודה מקרב לב ל**יוכבד אורון** ול**דורית טל** שקראו את החומר, והעירו הערות חשובות ומועילות.

מאירה מעדיה